

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В
КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**МАТЕРІАЛИ
IV-ої Міжнародної науково-практичної конференції,
(Запоріжжя, 18 травня 2019 р.)**

**Дніпро
«ЛПРА ЛТД»
2019**

РОЗДІЛ 1

ФІЛОСОФСЬКІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

*Аніщенко М.А., к.ю.н. (Запоріжжя, Україна)
Гамбург Л.С., к.ю.н., доц. (Запоріжжя, Україна)*

ПРАВОВІДНОСИНИ З НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ: СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ

Як відомо, поняття охорони здоров'я є досить широким та охоплює різні види правовідносин.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», охорона здоров'я – система заходів, що здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, фізичними особами-підприємцями, які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики, медичними та фармацевтичними працівниками, громадськими об'єднаннями і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя [1].

У тій же статті вищезгаданого закону міститься поняття домедичної допомоги, що визначається як невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи [1].

Таке саме визначення домедичної допомоги дублюється у п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» [2].

З наведених понять випливає, що охорона здоров'я включає в себе правовідносини з надання домедичної допомоги.

Відносини з надання домедичної допомоги є досить важливими для сучасного суспільства, адже від цього іноді залежить життя людини. Як повідомляє Державна служба України з надзвичайних ситуацій, середній показник смертності від надзвичайних ситуацій в Україні становить 130-135 осіб на 100 тисяч населення, що перевищує відповідні показники країн Європи в 3-5 разів. При цьому 24% постраждалих помирають у лікарнях, а 76% – на догоспітальному етапі. У розвинутих країнах світу навпаки: 72% постраждалих помирають в лікарнях і лише 28% – на догоспітальному етапі. За оцінками медичних фахівців зі 100 осіб в Україні, які померли на догоспітальному етапі, 20% летальних випадків пов'язані з отриманням несумісних з життям травм, а причиною інших 80% стала недосконалість системи організації надання

домедичної допомоги постраждалим безпосередньо в зоні надзвичайної ситуації та неефективність здійснення заходів з медичної евакуації постраждалих до лікувальних закладів [3].

Структура правовідносин з надання медичної допомоги включає в себе об'єкт, суб'єкти та зміст даних правовідносин.

Як відомо з теорії держави і права, об'єкт правовідносин – це матеріальні і нематеріальні блага, з приводу яких виникають, змінюються чи припиняються ті чи інші правовідносини.

Тому об'єктом правовідносин з надання домедичної допомоги є життя, здоров'я людини та власне сама домедична допомога як нематеріальні блага.

Суб'єктів правовідносин з надання домедичної допомоги можна визначити шляхом аналізу відповідних нормативно-правових актів, що регулюють вищевказані питання.

Так, стаття 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» визначає коло осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу. Відповідно до вищезазначеної норми, особами, які зобов'язані надавати домедичну допомогу людині у невідкладному стані, є: рятувальники аварійно-рятувальних служб, працівники державної пожежної охорони, поліцейські, фармацевтичні працівники, провідники пасажирських вагонів, бортпровідники та інші особи, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти практичними навичками надання домедичної допомоги [2].

Відповідно до п. п. 2, 4, 5 ч. 4 ст. 110 Кодексу цивільного захисту України, рятувальник зобов'язаний:

- активно проводити аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, гасіння пожеж та вживати всіх необхідних заходів для рятування населення, надання йому домедичної та іншої допомоги, не допускати невинновданого ризику;

- у разі виявлення у позаслужбовий час пожежі або іншої надзвичайної ситуації повідомити про неї аварійно-рятувальному (пожежно-рятувальному) підрозділу і до його прибуття взяти на себе рятування населення, керівництво аварійно-рятувальними роботами або гасінням пожежі та організувати надання домедичної допомоги постраждалим;

- проходити періодичну підготовку з питань надання домедичної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій [4].

Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейський зобов'язаний:

- надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я [5].

Постановою Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2012 р. № 1115 затверджено Порядок підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу. Відповідно до даного Порядку, підготовка та підвищення кваліфікації проводяться на базі вищих медичних і фармацевтичних навчальних закладів I-IV рівня акредитації незалежно від

форми власності та підпорядкування, навчально-тренувальних відділів центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, навчально-тренувальних відділів Товариства Червоного Хреста, інших навчально-тренувальних підрозділів (далі – установи), які провадять діяльність відповідно до законодавства про освіту за програмами, затвердженими МОЗ України і погодженими з МОН України. Направлення осіб для проходження підготовки здійснюється протягом трьох місяців з моменту призначення на посаду. Підвищення кваліфікації проводиться один раз на п'ять років [6].

Таким чином, проаналізувавши нормативно-правову базу, можна спробувати визначити коло суб'єктів правовідносин з надання домедичної допомоги. Вищезазначені суб'єкти можна розподілити на три групи: 1) суб'єкти, що отримують домедичну допомогу; 2) суб'єкти, що надають домедичну допомогу; 3) суб'єкти, що сприяють (створюють умови) наданню домедичної допомоги.

До суб'єктів, які отримують домедичну допомогу, належать фізичні особи, що її потребують. Для термінологічної зручності пропонуємо називати їх «постраждали особи».

До суб'єктів, що надають домедичну допомогу, належать особи, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані (рятувальники аварійно-рятувальних служб, працівники державної пожежної охорони, поліцейські, фармацевтичні працівники, провідники пасажирських вагонів, бортпровідники тощо).

До суб'єктів, що створюють умови надання домедичної допомоги, належать установи, які здійснюють підготовку фахівців для надання домедичної допомоги, формують для цього відповідні компетентності (вищі медичні і фармацевтичні навчальні заклади I-IV рівня акредитації незалежно від форми власності та підпорядкування, навчально-тренувальні відділи центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, навчально-тренувальні відділи Товариства Червоного Хреста, інші навчально-тренувальні підрозділи).

Невід'ємною складовою будь-яких правовідносин також залишається їх зміст – тобто права й обов'язки суб'єктів правовідносин.

В даному випадку суб'єкти, що отримують домедичну допомогу, мають лише право її отримати і не несуть жодних обов'язків; суб'єкти, що надають домедичну допомогу, несуть обов'язок її надавати у передбачених законодавством випадках (невідкладний стан особи); суб'єкти, що створюють умови надання домедичної допомоги, зобов'язані надати відповідні освітні послуги суб'єктам, які надають домедичну допомогу та мають права вимагати від останніх засвоєння знань і практичних навичок.

На нашу думку, проблемними питаннями правового регулювання домедичної допомоги можуть бути питання можливості розширення кола суб'єктів, які надають домедичну допомогу до необмеженого кола осіб (крім осіб, які за своїм психічним та фізичним станом таку допомогу надати не можуть); дискусійне питання щодо можливості відмови від домедичної

допомоги чи надання згоди на домедичну допомогу у випадку, якщо особа знаходиться у свідомості; питання відповідальності за неналежне надання домедичної допомоги; питання вдосконалення системи надання домедичної допомоги.

Бібліографічні посилання:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон від 19.11.1992 р. № 2801-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
2. Про екстрену медичну допомогу: Закон від 05.07.2012 № 5081-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17>.
3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://iducz.dsns.gov.ua/ua/Domedichna-dopomoga.html?PRINT>.
4. Кодекс цивільного захисту України : Закон від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
5. Про національну поліцію : Закон від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
6. Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-2012-p>.

Біліба А.В., студентка (Дніпро, Україна)
Наук. кер.: Наливайко О.І., к.ю.н. (Дніпро, Україна)

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВИ

У зв'язку з розвитком правосвідомості і праворозуміння суспільство почало активно хвилювати питання, що стосуються держави, а саме поняття, сутність та роль і призначення в суспільстві.

Більшість дослідників трактують соціальну політику, як діяльність, спрямовану на вирішення соціальних проблем у суспільстві, розвиток його соціальної сфери, створення умов для життя людей, забезпечення їх соціальних потреб, інтересів і гарантій, представлення соціальних послуг [1-5].

У зв'язку з цим сьогодні актуальним є віднесення вищезазначених питань до числа основоположних, зокрема як в соціології, так і в юриспруденції. Зумовлений такий інтерес такими факторами: перераховані питання зачіпають інтереси всього суспільства (різних шарів, класів, політичних партій і рухів, тощо); держава, як найбільший соціальний інститут не має конкурентів, адже жодна з організацій не виконує таке різноманіття завдань та функцій у сфері впливу на долю суспільства; держава, як суспільно-політичне явище, виступає складною системою.

М. Баглай, визначив соціальну державу, як державу, яка бере на себе обов'язок піклуватися про соціальну справедливість, добробут своїх громадян, їх соціальної захищеності [6].

